

Tieslietu ministrija

Projekts Nr.JUST/2010/KPEN/AG/1546 "Atjaunojošā taisnīguma aktuālas problēmas, risināšanas perspektīvas Eiropas Savienībā"

Konference „Mehānismi cietušo kompensācijai kriminālprocesā Eiropas Savienībā”

2013. gada 22.maijs

Juridiskās
palīdzības
administrācija

Valsts kompensācija cietušajiem

22.05.2013.

NORMATĪVIE AKTI

- **Eiropas Padomes direktīva 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem:** visas dalībvalstis nodrošina, ka to tiesību normās ir paredzēta tāda to teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem izmaksājamo kompensāciju sistēma, kura garantē taisnīgu un samērīgu kompensāciju cietušajiem;
- **Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 5.aprīļa direktīvas 2011/36/ES par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/629/TI:** cilvēku tirdzniecībā cietušajiem jānodrošina piekļuve pastāvošajām shēmām, kas paredz kompensācijas ar nodomu veiktos vardarbīgos noziegumos cietušajiem;
- **Likums “Par valsts kompensāciju cietušajiem”** (stājies spēkā 2006.gada 20.jūnijā, pēdējie grozījumi stājās spēkā 2013.gada 1.janvārī).

KAM IR TIESĪBAS SAŅEMT VALSTS KOMPENSĀCIJU?

Tiesības uz valsts kompensāciju ir **cietušajiem** – fiziskajām personām, kuras Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā ir atzītas par cietušajiem, un kurām ar tīšu noziedzīgu nodarījumu radīts kaitējums - fiziskas ciešanas, mantisks zaudējums vai morāls aizskārums.

Tiesības uz valsts kompensāciju ir, ja **tīša** noziedzīga nodarījuma rezultātā:

- 1) iestājusies personas **nāve**;
- 2) cietušajam nodarīti **smagi** vai **vidēja smaguma miesas bojājumi**;
- 3) aizskarta cietušā **tikumība** vai **dzimumneaizskaramība**;
- 4) cietušais ir **cilvēku tirdzniecības upuris**;
- 5) cietušais **inficēts** ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu.

VALSTS KOMPENSĀCIJAS IESNIEGŠANAS TERMIŅŠ

Valsts kompensācijas pieprasījumu Juridiskās palīdzības administrācijai iesniedz **gada laikā pēc dienas**, kad persona **atzīta par cietušo** vai ir **uzzinājusi par faktiem**, kas šai personai dod tiesības to darīt.

Piemēram,

ja persona atzīta par cietušo 2012.gada 26.septembrī, valsts kompensācijas pieprasījumu Juridiskās palīdzības administrācijai jāiesniedz līdz 2013.gada 27.septembrim.

KAS NEPIECIEŠAMS VALSTS KOMPENSĀCIJAS SAŅEMŠANAI?

Jāiesniedz aizpildīta **valsts kompensācijas pieprasījuma veidlapa**, kuru var saņemt:

- ▶ Juridiskās palīdzības administrācijā;
- ▶ pie procesa virzītāja;
- ▶ Juridiskās palīdzības administrācijas interneta mājas lapā www.jpa.gov.lv.

Informāciju par veidlapas aizpildīšanu var saņemt Juridiskās palīdzības administrācijā, zvanot uz bezmaksas informatīvo tālruni **80001801**.

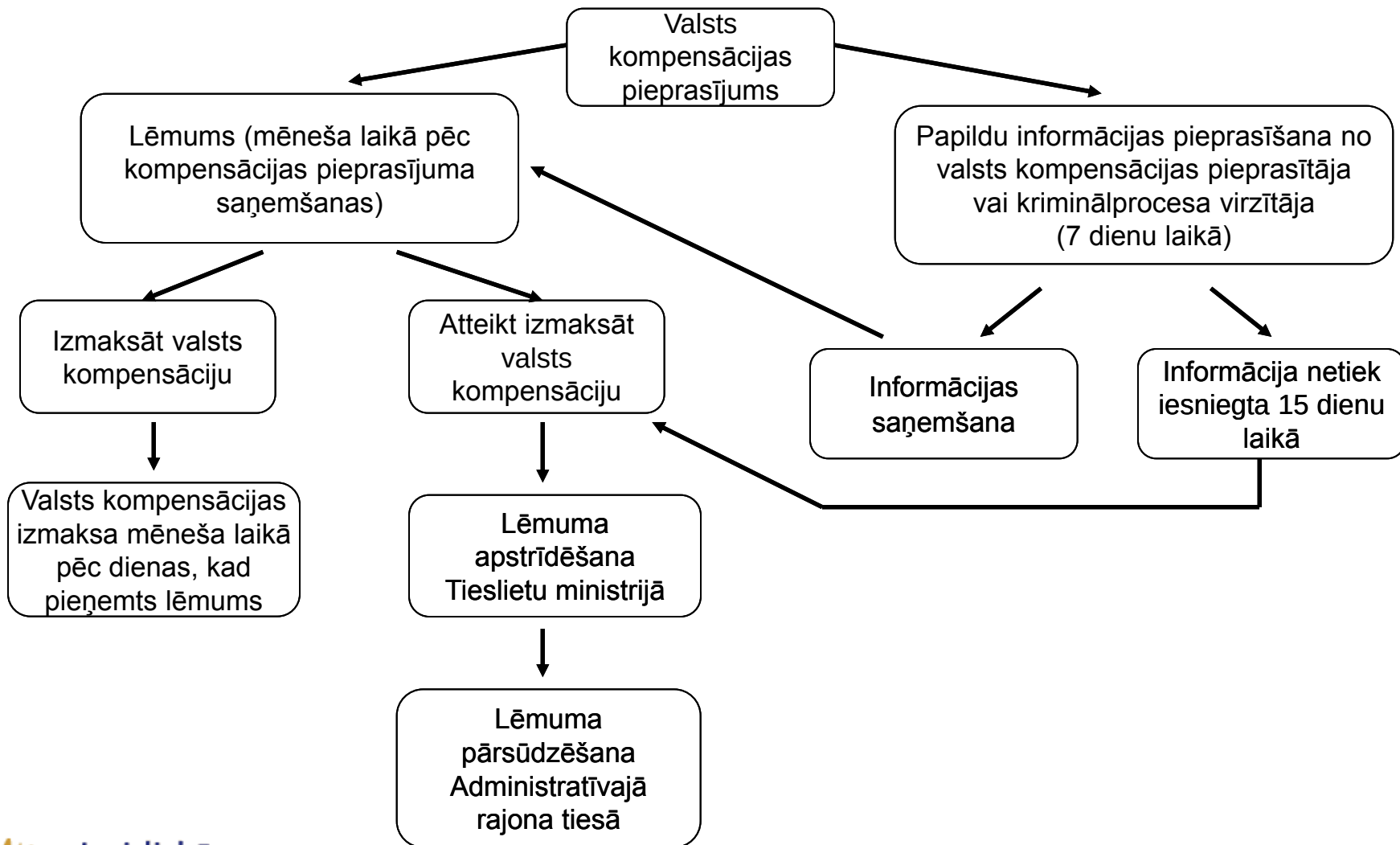
Aizpildīto veidlapu un tai pievienotos dokumentus var iesniegt personīgi Juridiskās palīdzības administrācijā, nosūtīt pa pastu vai arī nosūtīt elektroniski sagatavotu dokumentu, parakstītu ar drošu elektronisko parakstu un laika zīmogu.

VALSTS KOMPENSĀCIJAS PIEPRASĪJUMAM PIEVIENOJAMIE DOKUMENTI

- Ja kriminālprocesā nav pieņemts galīgais nolēmums cietušais valsts kompensācijas pieprasījumam pievieno kriminālprocesa virzītāja **izziņu**;
- Ja kriminālprocess ir pabeigts vai stājies spēkā procesa virzītāja lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu personu nereabilitējošu apstākļu dēļ, cietušais valsts kompensācijas pieprasījumam pievieno **spēkā stājušos galīgo kriminālprocesa virzītāja nolēmumu**.

Ja tiesas spriedumā vai procesa virzītāja galīgajā nolēmumā cietušajam kriminālprocesuālajā vai civilprocesuālajā kārtībā noteiktais atlīdzinājums par noziedzīga nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu nav izpildīts vai izpildīts nepilnīgi, kriminālprocesa virzītāja galīgajam nolēmumam pievieno **izpildu dokumenta** kopiju.

VALSTS KOMPENSĀCIJAS PIEPRASĪJUMA IZSKATĪŠANAS SHĒMA

VALSTS KOMPENSĀCIJAS APMĒRS

Maksimālais valsts kompensācijas apmērs	Minimālās mēneša darba algas apmērs valstī 2012.,2013.gadā	Maksimālā valsts kompensācijas summa (LVL)	Maksimālā valsts kompensācijas summa (EUR)
4 minimālās mēneša darba algas	200	800	1138,30
Procentuāli	Noziedzīgā nodarījuma sekas	LVL	EUR
100%	iestājusies personas nāve	800	1138
70%	cietušajam nodarīti smagi miesas bojājumi	560	796
70%	noziedzīgs nodarījums kvalificēts kā izvarošana vai vardarbīgas dzimumtieksmes apmierināšana pret dabiskā veidā, vai aizskarta nepilngadīgā cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība	560	796
70%	cietušais ir cilvēku tirdzniecības upuris	560	796
50%	aizskarta cietušā tikumība vai dzimumneaizskaramība, izņemot likuma "Par valsts kompensāciju cietušajiem" 7.panta otrās daļas 2.punktā minētos gadījumus	400	569
50%	cietušajam nodarīti vidēja smaguma miesas bojājumi	400	569
50%	cietušais inficēts ar cilvēka imūndeficīta vīrusu, B vai C hepatītu	400	569

VALSTS KOMPENSĀCIJAS APMĒRS

- Izmaksājamās valsts kompensācijas apmēru aprēķina, ņemot vērā minimālās mēneša darba algas apmēru, kāds noteikts brīdī, kad persona atzīta par cietušo;
- Ja cietušais ir saņēmis kompensāciju par nodarīto kaitējumu no noziedzīga nodarījuma izdarītāja vai viņa vietā no citas personas, valsts kompensācijas apmēru samazina atbilstoši jau saņemtajai kompensācijai;
- Valsts kompensācija tiek izmaksāta 50% apmērā no noteiktā valsts kompensācijas apmēra, ja noziedzīgais nodarījums izdarīts stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī, pārkāpjot nepieciešamās izstāvēšanās robežas vai personas aizturēšanas nosacījumus (kvalificēts pēc Krimināllikuma 120., 121., 122., 127., 128. vai 129.panta);

VALSTS KOMPENSĀCIJAS APMĒRS

- Ja noziedzīga nodarījuma rezultātā vienlaikus iestājušās likumā «Par valsts kompensāciju cietušajiem» minētās sekas, izmaksā vienu valsts kompensāciju atbilstoši noziedzīga nodarījuma smagākajām sekām;
- Ja noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies vairāku personu nāve, cietušajam izmaksā valsts kompensāciju atbilstoši to personu skaitam, kuru nāve, sakarā ar ko persona atzīta par cietušo, ir iestājusies noziedzīga nodarījuma rezultātā;
- Ja noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies personas nāve un kriminālprocesā par cietušajiem atzītas vairākas personas, šīm personām izmaksā valsts kompensāciju, sadalot to proporcionāli cietušo skaitam;
- Ja valsts kompensācija izmaksāta un galīgajā nolēmumā konstatēts, ka noziedzīga nodarījuma rezultātā cietušajam ir iestājušās smagākas sekas, viņam izmaksā starpību starp izmaksāto un izmaksājamo valsts kompensāciju.

VALSTS KOMPENSĀCIJU NEIZMAKSĀ, JA:

- tā pieprasīta **nepamatoti**;
- ir **nokavēts** likumā «Par valsts kompensāciju cietušajiem» **noteiktais** tās pieprasījuma iesniegšanas termiņš, izņemot gadījumus, kad termiņš nokavēts attaisnojošu iemeslu dēļ (piemēram, personas slimība);
- konstatēts, ka cietušais, to pieprasot, **apzināti sniedzis nepatiesas ziņas**;

VALSTS KOMPENSĀCIJU NEIZMAKSĀ, JA:

- **cietušais ir saņēmis** no noziedzīga nodarījuma izdarītāja **atlīdzību**, kuras **apmērs pārsniedz** likumā «Par valsts kompensāciju cietušajiem» paredzēto valsts kompensācijas apmēru **vai ir vienāds** ar to;
- cietušajam **nav tiesību saņemt valsts kompensāciju**, ja noziedzīgs nodarījums bijis **vērsts pret satiksmes drošību** un cietušajam ir tiesības uz apdrošināšanas atlīdzību saskaņā ar normatīvajiem aktiem par sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu.

VALSTS KOMPENSĀCIJAS IZMAKSĀŠANAS KĀRTĪBA

- ✓ Valsts kompensāciju izmaksā kā **vienu** maksājumu;
- ✓ Valsts kompensāciju izmaksā **mēneša laikā pēc dienas**, kad pieņemts lēmums par valsts kompensācijas izmaksāšanu;
- ✓ Juridiskās palīdzības administrācija valsts kompensācijas summu ieskaita valsts kompensācijas pieprasījumā norādītajā **bankas kontā** vai **pasta norēķinu sistēmas norēķinu kontā**.

SADARBĪBA AR CITĀM ES DALĪBVALSTĪM

- Juridiskās palīdzības administrācija pieņem lēmumu par citā ES dalībvalstī pastāvīgi dzīvojošas personas pieprasījumu izmaksāt kompensāciju par kaitējumu, kas radies Latvijas teritorijā izdarīta noziedzīga nodarījuma rezultātā;
- Cietušajam, kurš pastāvīgi dzīvo Latvijā un kuram radies kaitējums citas ES dalībvalsts teritorijā izdarīta noziedzīga nodarījuma rezultātā, ir tiesības tieši vai ar Juridiskās palīdzības administrācijas starpniecību iesniegt valsts kompensācijas pieprasījumu attiecīgās ES dalībvalsts kompetentajai iestādei;
- Juridiskās palīdzības administrācija 7 dienu laikā noformē valsts kompensācijas pieprasījumu atbilstoši ES dalībvalsts noteiktajam kompensācijas pieprasījumam un kopā ar citiem nepieciešamajiem dokumentiem nosūta attiecīgās ES dalībvalsts kompetentajai iestādei.

Saņemtie valsts kompensācijas pieprasījumi un pieņemtie lēmumi 2006. – 2012.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kopējais pieprasījumu skaits	92	240	590	689	457	456	560
Lēmumi par valsts kompensācijas izmaksu	49	191	476	596	376	406	477
Personas nāve	30	92	138	175	125	85	114
Smagi miesas bojājumi	12	46	121	103	59	92	115
Aizskarta dzimumneaizskaramība	7	45	95	138	68	75	64
Vidēja smaguma miesas bojājumi	-	8	122	179	124	154	184
Atteikumi	8	52	77	83	63	60	52

KONTAKTI

Adrese: Pils laukums 4
Rīga, LV-1050

Tālrunis: 80001801, 67514201, 67515273
fakss: 67514209

Mājas lapa: www.jpa.gov.lv
e-pasts: jpa@jpa.gov.lv

Apmeklētāju pieņemšanas laiks:

Pirmdien:	13.00-18.00
Otrdien:	9.00-14.00
Trešdien:	9.00-14.00
Ceturtdien:	9.00-14.00
Piektdien:	8.00-12.00
Pirmssvētku dienās	9.00-13.00
Pirmssvētku piektdienās	8.00-12.00

Juridiskās
palīdzības
administrācija

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Iveta Grīnberga

tālr. 67514201

iveta.grinberga@jpa.gov.lv